

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 510/2021-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5 Tdo 43/2020 zo 16. júla 2020 a uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne č. k. 3 To 50/2018 z 3. júla 2018 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a** .
2. Žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e** .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa

1. Ústavnému súdu bola 18. júla 2020 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3, čl. 50 ods. 3, 5 a 6 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. b), c) a d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 5 Tdo 43/2020 zo 16. júla 2020 (ďalej aj „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“) a uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 To 50/2018 z 3. júla 2018 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“).

2. Z obsahu podanej ústavnej sťažnosti a zo zistení z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) č. k. 8 Tk 1/2017 z 12. apríla 2018 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 3 To 50/2018 z 3. júla 2018 uznaný vinným z obzvlášť závažného zločinu vraždy podľa § 145 ods. 1, ods. 2 písm. c) a ods. 3 písm. a) v spojení s § 139 ods. 1 písm. e) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení účinnom v čase skutku (ďalej len „Trestný zákon“), za čo mu bol uložený podľa § 145 ods. 3 s použitím § 38 ods. 2 Trestného

zákona s prihliadnutím na § 37 písm. m) Trestného zákona v spojení s § 47 ods. 1 písm. a) a b) Trestného zákona trest odňatia slobody na doživotie. Najvyšší súd uznesením č. k. 5 Tdo 43/2020 zo 16. júla 2020 ako súd dovolací podľa § 382 písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) odmietol sťažovateľom podané dovolanie smerujúce proti uzneseniu krajského súdu č. k. 3 To 50/2018 z 3. júla 2018.

3. Pre úplnosť je účelné poukázať na to, že v predošlom období najvyšší súd uznesením č. k. 6 Tdo 68/2016 z 1. júna 2017 ako súd dovolací podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol sťažovateľom podané dovolanie smerujúce proti uzneseniu krajského súdu č. k. 2 To 83/2015 zo 7. júla 2015.

4. Najvyšší súd na základe dovolania podaného ministrom spravodlivosti Slovenskej republiky uznesením č. k. 6 Tdo 73/2016 zo 4. októbra 2017, naopak, vyslovil, že uznesením krajského súdu č. k. 2 To 83/2015 zo 7. júla 2015 a konaním, ktoré mu predchádzalo, bol porušený zákon, a to v prospech sťažovateľa, zrušil uznesenie krajského súdu č. k. 2 To 83/2015 zo 7. júla 2015 a rozsudok okresného súdu č. k. 8 Tk 1/2014 z 15. mája 2015.

5. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti podrobne opakuje, že skutok kladený mu za vinu nespáchal, že jeho priznanie k spáchaniu tohto skutku v prípravnom konaní bolo dôsledkom nátlaku (bitky) a manipulácie zo strany orgánov činných v trestnom konaní, pričom v jeho trestnej veci konajúce súdy nevykonali dôkazy potrebné na preukázanie jeho neviny (nevypočuli svedkov); sťažovateľ ďalej opakovane prehlasuje, že nikoho nezavraždil, pričom telo poškodeného našiel už mŕtve ležať na hnojisku. V čase vraždy bol podľa svojho tvrdenia na inom mieste (v pohostinstve ■■■), čo môžu dosvedčiť viacerí svedkovia, ktorých práve vo veci konajúce súdy nevypočuli.

6. Zároveň sťažovateľ v konaní pred ústavným súdom požiadal o ustanovenie právneho zástupcu z dôvodu svojej nemajetnosti a potreby podania kvalifikovanej ústavnej sťažnosti.

7. V petite podanej ústavnej sťažnosti (vrátane jej obsahu) sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd vyslovil porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 2 a 3 ústavy a základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 v spojení s čl. 50 ods. 5 a 6 ústavy, ďalej porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na obhajobu podľa čl. 6 ods. 3 písm. b), c) a d) dohovoru, žiadal, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenia krajského súdu a najvyššieho súdu a vec vrátil krajskému súdu na nové konanie.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Po oboznámení sa s obsahom podania sťažovateľa a napadnutých uznesení krajského súdu a najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že predmetom konania pred ústavným súdom je posúdenie ústavnej konformnosti tej časti napadnutých uznesení najvyššieho súdu a krajského súdu, ktoré sa týkajú úvah týchto súdov o vyslovení viny sťažovateľovi za stíhanú trestnú činnosť, a to v konfrontácii s jeho námietkami o tom, že jeho vina nebola spoľahlivo preukázaná v dôsledku opomenutia vypočutia svedkov v jeho prospech potvrdzujúcich to, že skutok nespáchal

a že jeho predchádzajúce priznanie bolo zo strany orgánov činných v trestnom konaní vynútené násilím (bitkou) za súčasného porušenia jeho práva na obhajobu.

II.1. Všeobecné judikatúrne východiská:

9. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

10. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

11. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02, III. ÚS 63/06). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

12. Článok 6 ods. 1 dohovoru každému zaručuje právo podať žalobu o uplatnenie svojich občianskych práv a záväzkov na súde a pod tento článok spadá aj právomoc súdov rozhodnúť o oprávnenosti trestného obvinenia proti konkrétnej osobe. Takto interpretovaný článok zahŕňa právo na súd, do ktorého patrí právo na prístup k súdu. V tomto smere toto ustanovenie zakotvuje „právo na súd“, ktorého je právo na prístup k súdu (teda právo zahájiť konanie pred súdom) len jedným z jeho aspektov (Golder proti Spojenému kráľovstvu). K nemu sa pridávajú záruky ustanovené čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o organizáciu a zloženie súdu a vedenie konania. To všetko v súhrne zakladá právo na spravodlivé prerokovanie veci [rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) z 21. 2. 1975, séria A, č. 18, s. 18, bod 36]. Právo na spravodlivé prerokovanie veci zahŕňa v sebe princíp rovnosti zbraní, princíp kontradiktórnosti konania, právo byť prítomný na pojednávaní, právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia a iné požiadavky spravodlivého procesu (III. ÚS 199/08).

13. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 71/97, IV. ÚS 14/2012).

14. Ústavný súd konštantne judikuje, že súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej

ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je pritom vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (obdobne pozri aj judikatúru ESLP Ruiz Torija c. Španielsko z 9. 12. 1994, séria A, č. 303A, s. 12, bod 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. 12. 1994, séria A, č. 303B; Georgiadis c. Grécko z 29. 5. 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998). Z judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a s právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 32/07).

15. O prípad porušenia ústavou garantovaného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozhodnutím alebo postupom všeobecného súdu pritom môže ísť okrem iného vtedy, ak by tento súd fakticky odňal komukoľvek možnosť domáhať sa alebo brániť svoje právo na všeobecnom súde (II. ÚS 8/01) alebo by rozhodol arbitrárne bez náležitého odôvodnenia svojho rozhodnutia (I. ÚS 241/07), prípadne pokiaľ by sa pri výklade a aplikácii zákonného predpisu natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05), teda ak súdom zvolený výklad neprípustne postihuje niektoré zo základných práv sťažovateľa, prípadne opomína možný výklad iný, ústavne konformný alebo je výrazom zjavného a neodôvodneného vybočenia zo štandardov výkladu, ktorý je v súdnej praxi rešpektovaný, resp. je v rozpore so všeobecne uznávanými zásadami spravodlivosti.

16. Vo všeobecnom poňatí posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli do takej miery zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, že by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu.

17. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu verejnej moci (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno preto považovať sťažnosť, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej realnosť by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 168/05).

II.2. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu:

18. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc

ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov. Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie.

19. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie týchto práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [ďalej len „zákon o ústavnom súde“ (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05)].

20. Subsidiarita ústavnej sťažnosti má pritom dimenziu formálnu i materiálnu. Formálna dimenzia znamená, že sťažovateľ pred podaním ústavnej sťažnosti musí „formálne“ podať všetky prostriedky na ochranu práv, ktorými disponuje, a materiálnou subsidiaritou je myslené to, že tieto prostriedky odôvodní spôsobom, ktorý všeobecnému súdu umožní ústavnoprávny prieskum. Pokiaľ právny predpis ustanoví, že v určitej procesnej situácii je príslušný na rozhodovanie o právach a slobodách jednotlivca konkrétny orgán verejnej moci, bolo by zásahom do jeho právomoci a porušením princípu deľby moci (čl. 2 ods. 2 ústavy), pokiaľ by iný orgán o týchto právach rozhodoval bez toho, aby bola daná možnosť príslušnému orgánu na realizáciu jeho právomoci. Obidve tieto hľadiská preto treba reflektovať pri interpretácii a aplikácii jednotlivých inštitútov zákona o ústavnom súde, v danom prípade pre posúdenie prípustnosti ústavnej sťažnosti a príslušnosti ústavného súdu na jej prijatie na ďalšie konanie.

21. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh je zrejmé, že sťažovateľ podal proti napadnutému uzneseniu krajského súdu dovolanie, v ktorom uviedol zhodné argumenty ako v ústavnej sťažnosti a okrem iných dovolacích dôvodov uplatnil v podanom dovolaní aj dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, teda dôvod spočívajúci v zásadnom porušení práva na obhajobu, a ani netvrdil, že niektorú zo svojich námietok v dovolacom konaní uplatniť nemohol.

22. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ústavný súd v súlade so svojou ostatnou judikatúrou (napr. nález č. k. IV. ÚS 546/2020 z 23. februára 2021) konštatuje, že otázka hodnotenia dôkazov nie je predmetom dovolacieho konania okrem dovolania ministra spravodlivosti Slovenskej republiky podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku tak, ako to zodpovedá použiteľnej judikatúre (rozhodnutia a stanoviská č. 7/2011, 116/2014,

14/2015, 43/2018). Z hľadiska dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ide však o prieskum obhajobného atribútu spravodlivého procesu spočívajúci vo vyhodnotení dovolacím súdom, či sa skôr konajúce súdy spoľahlivo a nearbitrárne vyrovnali v odôvodnení svojich rozhodnutí s otázkami podstatnými pre rozhodnutie, čo zodpovedá obhajobným právam obvineného. Takou (kľúčovou) otázkou môže byť podľa okolností prípadu aj (v tomto prípade aktuálne) odmietnutie vykonania dôkazov navrhnutých sťažovateľom, resp. iné skutkové otázky, pričom dovolací súd na uplatnený dôvod dovolania v načrtnutých intenciách adekvátne reagoval.

23. Pre rozhodnutie ústavného súdu v časti namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu je teda podstatné, že existoval „iný súd“, na ktorý poukazuje čl. 127 ods. 1 ústavy. To vylučuje právomoc ústavného súdu na prieskum ústavnou sťažnosťou prezentovaného porušenia označených práv zaručených ústavou a dohovorom napadnutým uznesením krajského súdu. Na prerokovanie tejto časti ústavnej sťažnosti nemá ústavný súd danú právomoc, preto ju bolo potrebné v tejto časti odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu [§ 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde].

II.3. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

24. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že najvyšší súd námietky sťažovateľa vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku preskúmal, a to vo vzťahu k sťažovateľom predneseným námietkam vzťahujúcim sa na tento dovolací dôvod. Sťažovateľ (i) v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, ale aj v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku namietol porušenie práva na obhajobu a nezákonnosť zloženia senátu okresného súdu tým, že učinil vyhlásenie podľa § 277 ods. 5 Trestného poriadku bez účasti obhajkyne, ktorá svoju neprítomnosť na hlavnom pojednávaní okresného súdu riadne ospravedlnila. V ďalšom už výslovne k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku namietol (ii) skutkové zistenia súdu prvého stupňa s akcentom k porušeniu práva na obhajobu zásadným spôsobom tým, že neboli vykonané ním navrhnuté dôkazy v podobe výsluchu svedkov [REDACTED], [REDACTED] (príslušníkov Policajného zboru, ktorí boli prítomní pri prvotných výsluchoch obvineného), [REDACTED], [REDACTED] (zamestnankyň pohostinstva [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], konfrontácie medzi svedkami [REDACTED] a ďalšími policajtmi, ktorí prišli do styku s obvineným po jeho zadržaní, vyžiadania správy od ošetrojúcej lekárky (pri zadržaní obvineného) k otázke, ako stanovila výšku hladiny alkoholu v krvi obvineného, a prehratia kamerového záznamu, ktoré mali mať zásadný význam pre rozhodnutie. V rámci ďalšej námietky (iii) sťažovateľ spochybnil zákonnosť priebehu výsluchov svojej osoby v postavení obvineného, ktoré boli vykonané v prípravnom konaní, predovšetkým v súvislosti s údajným porušením práva obvineného zvoliť si obhajcu a napokon sťažovateľ v rámci tohto dovolacieho dôvodu vytkol vo veci konajúcim súdom, že sa nijakým spôsobom nevysporiadali s jeho odvolacími námietkami, čím tak malo dôjsť k porušeniu jeho práva na riadne odôvodnenie rozhodnutia.

25. V ďalšom, posudzujúc spôsob vysporiadania sa najvyššieho súdu so sťažovateľom predostretými námietkami, ústavný súd konštatuje zjavnú neopodstatnenosť sťažovateľom predostretej argumentácie spochybňujúcej porušenie práva na obhajobu v samotnom priebehu trestného konania vedeného proti jeho osobe, ako aj ním predostretú argumentáciu o nedostatočných skutkových zisteniach a odôvodnenie zisteného skutkového stavu smerom k ustáleniu jeho viny za stíhanú trestnú činnosť kladenú mu za vinu.

26. V prvom rade najvyšší súd v širších súvislostiach reagoval na sťažovateľom prednesenú námietku o porušení jeho práva na obhajobu tým, že okresný súd na hlavnom pojednávaní získal jeho súhlas na pokračovanie v konaní aj napriek zmene v obsadení senátu v intenciách § 277 ods. 5 Trestného poriadku. Najvyšší súd poukázal na to, že sťažovateľ túto námietku neuplatnil v odvolacom konaní, hoci mu v tom nebránila žiadna prekážka, ale napriek tomu ju preskúmal s negatívnym záverom pre sťažovateľa. Najvyšší súd konštatoval, že vyhlásenie podľa § 277 ods. 5 Trestného poriadku je viazané priamo na osobu samotného obžalovaného (teda sťažovateľa), a nie jeho obhajcu v konaní, a zdôraznil, že toto jeho vyhlásenie obhajkyňa nespochybnila ani na hlavnom pojednávaní konanom 16. februára 2018 a ani na ďalších hlavných pojednávaniach, ktoré sa vo veci uskutočnili do vyhlásenia rozhodnutia okresného súdu. Najvyšší súd teda uzavrel, že *„Vzhľadom na skutočnosť, že v danom prípade bola existencia výslovného, jasného, zrozumiteľného, vážneho a slobodného prejavu vôle na to oprávneného subjektu – obvineného, smerujúceho k vyjadreniu súhlasu so zmenou v zložení senátu, jednoznačne preukázaná, nemožno v prejednávanej trestnej veci konštatovať, že postupom okresného súdu, ktorý akceptoval takto vyjadrený súhlas obvineného so zemnou v zložení senátu, čím považoval za splnenú podmienku podľa § 277 ods. 5 Tr. por. pre pokračovanie v hlavnom pojednávaní bez nutnosti jeho opakovania, došlo k porušeniu zákona.“*

27. Vo vzťahu k ďalšej námietke o odmietnutí jeho návrhov na vykonanie dokazovania najvyšší súd zhodne s ústavným súdom prezentovanou judikatúrou (body 11 až 16) v podstatnom uviedol, že *„presnejšie a v súlade s ustálenými súvisiacimi judikatúrnymi závermi (R 7/2011, R 116/2014) platí nasledovné: Ak uplatnenie práva na obhajobu spočíva v navrhovaní dôkazov, zodpovedá mu povinnosť súdu zaoberať sa každým dôkazným návrhom a najneskôr pred meritórnym rozhodnutím buď tomuto návrhu vyhovieť alebo ho odmietnuť (§ 272 ods. 3 Tr. por.), resp. rozhodnúť, že sa ďalšie dôkazy vykonávať nebudú (§ 274 ods. 1 Tr. por.). Nie je možné ale úspešne podať dovolanie z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. na podklade toho, že sa návrhu na vykonanie dôkazu nevyhovelo. Najvyšší súd v predmetnom kontexte zdôrazňuje, že za porušenie práva na obhajobu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. nemožno považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov pri plnení povinností podľa § 2 ods. 10 Tr. por., resp. uplatnení oprávnenia podľa § 2 ods. 11 Tr. por. Ak by záver o tom, že určitú skutkovú okolnosť považuje za dokázanú, a že ju nebude overovať ďalšími dôkazmi, zakladal opodstatnenosť dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por., odporovalo by to viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom v zmysle § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., ktorá vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania (vedeného z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 Tr. por.) je posudzovanie právnych otázok, a nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu (R 7/2011).“* Vychádzajúc z týchto ustálených judikatúrnych záverov, zároveň však vykonajúc vecný prieskum zodpovedajúci bodu 22 tohto odôvodnenia, najvyšší súd ďalej zhrnul, že okresný súd *„sa nielenže procesne*

správne s návrhmi obhajoby na doplnenie dokazovania vysporiadal, keď ich na hlavných pojednaniach konaných dňa 12. júna 2014, 1. augusta 2014, 24. apríla 2015, 15. mája 2015, 12. apríla 2018 uzneseniami podľa § 272 ods. 3 Tr. por. odmietol vykonať, ale tento svoj postoj následne aj odôvodnil, a to jednak ústne a jednak v súlade s § 168 ods. 1 Tr. por. tiež v odôvodnení svojho rozhodnutia. Ako je to zrejmé z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, tento považoval rozsah vo veci vykonaného dokazovania za dostatočný, skutkový stav za jednoznačne preukázaný, keď sa stotožnil tiež aj s vysporiadaním sa s návrhmi na dokazovanie.“. Napokon najvyšší súd uzavrel, že „Je vecou súdov nižšieho stupňa, ktoré dôkazy a v akej kvantite považujú za dostatočné na preukázanie skutkového stavu, a teda aj akým dôkazným návrhom strán vyhovejú a ktorým naopak. Ak sa pritom s dôkaznými návrhmi vysporiadajú zákonným spôsobom (R 7/2011, R 116/2014, R 43/2018), niet priestoru pre konštatovanie porušenia práva na obhajobu, resp. vo všeobecnosti pre akýkoľvek zásah zo strany dovolacieho súdu, konajúceho na podklade dovolania obvineného.“.

28. Ústavný súd k uvedenému dopĺňa, že mu neprináleží sa vyjadrovať ku skutkovej podstate skutočností, na podklade ktorých bola alebo nebola vyvedená trestnoprávna zodpovednosť určitej osobe, ani hodnotiť a „vážiť“ jednotlivé argumenty s cieľom skúmať ich primeranosť/dôvodnosť, resp. to, či sú/nie sú postačujúce na záver o jej danosti. Úlohou ústavného súdu ako nezávislého orgánu ochrany ústavnosti je skúmať iba ústavné markanty postupu orgánov verejnej moci a z nich plynúce závery vyjadrené v jednotlivých individuálnych právnych aktoch, a to z pohľadu, či neprekračujú rámec ich ústavnej udržateľnosti v konfrontácii so skutkovými a s právnymi okolnosťami dotknutej veci. Ústavný súd teda (rovnako ako dovolací súd) nie je možné vnímať ako tzv. skutkový súd, ktorý by vykonával dokazovanie na zistenie skutkového stavu veci, a taktiež nie je v poradí ďalším súdom rozhodujúcim o opravnom prostriedku sťažovateľa. Navyše judikatúra Komisie pre ľudské práva (sťažnosť č. 6172/73, X. v. United Kingdom, sťažnosť č. 10000/83, H v. United Kingdom), ako aj doterajšia judikatúra ESLP (napríklad v prípade Delcourt, resp. Monnel a Morris) pod spravodlivým súdnym procesom (fair hearing) v žiadnom prípade nechápe právo účastníka súdneho konania na preskúmanie toho, akým spôsobom vnútroštátny súd hodnotil konkrétne právne a faktické okolnosti konkrétneho prípadu (I. ÚS 26/2014).

29. Ďalšia námietka sťažovateľa spadajúca pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku smerovala k nedostatočnému odôvodneniu záverov súdov prvého a druhého stupňa o vine vrátane nedostatočného vysporiadania sa s jeho odvolacími námietkami. K tejto námietke najvyšší súd v prvom rade poukázal na to, že „*parametre ústavnosti splňa už také odôvodnenie, ktoré reaguje na podstatné a relevantné (a nie teda všetky) argumenty, keď zároveň platí, že odôvodnenia rozhodnutí vo veci treba vnímať v súhrne.*“. V ďalšom najvyšší súd zhodne s ústavným súdom prezentovanou judikatúrou (predovšetkým bod 14) opätovne sťažovateľovi pripomenul z hľadiska ústavnej konformnosti odpovedať len na podstatné skutočnosti a dôkazy majúce vzťah k súdom ustáleným záverom, ktoré je potrebné presvedčivo odôvodniť. Do tohto rámca nepatrí vysporiadanie sa s každou vznesenou námietkou a zdôvodnenie odmietnutia každého návrhu na vykonanie dokazovania vrátane negatívneho postoja strany konania k nim, keďže súčasťou záruk spravodlivého procesu nie je postupovať a rozhodovať v súlade s predstavami strany konania. Najvyšší súd uzavrel, že „*prvostupňový súd a čiastočne aj odvolací súd v odôvodneniach svojich rozhodnutí podrobne rozviedli, ktoré skutočnosti vzali za dokázané,*

útok proti poškodenému stupňoval, keď „*tento začal rezaním, kde bola použitá slabšia intenzita prítlaku nástroja a nasledoval bodaním, kde už bola použitá veľká intenzita bodania, pričom bodanie prebiehalo zhora nadol – od krku k hrudníku.*“. Naplnenie okolnosti podmieňujúcej uloženie vyššej trestnej sadzby v podobe chránenej osoby bolo objektivizované osobným priateľstvom sťažovateľa s poškodeným, v dôsledku čoho vedel, resp. musel poznať jeho vek. Týmto spôsobom okresný súd vyvrátil obranu sťažovateľa o tom, že sa len bránil útokom poškodeného, pričom tento spôsob spáchania skutku mal byť jednou z troch verzií sťažovateľa o priebehu skutku. Ďalšia verzia výpovede sťažovateľa o tom, že sa v čase skutku nenachádzal na mieste činu, bola vyvrátená znaleckým skúmaním z odboru kriminalistickej biológie, z ktorého vyplýva, že DNA profil zistený z biologického materiálu na spodnej bielizni vydanej sťažovateľom je „*kombináciou DNA profilu porovnávacej vzorky krvi zaistenej pri pitve [redacted] a porovnávacej vzorky bukálneho výteru [redacted]*“. Vo veci konajúce súdy sa zaoberali aj príčetnosťou sťažovateľa v čase spáchania skutku, keď, zistiac stav ťažkej opitosti, konštatovali podstatné zníženie rozpoznávacích a ovládacích schopností sťažovateľa v čase skutku v dôsledku opitosti, avšak k vymiznutiu rozpoznávacích a ovládacích schopností sťažovateľa nedošlo. Teda sťažovateľ v čase spáchania skutku vedel rozpoznať nebezpečnosť svojho konania pre spoločnosť v miere zmenšenej a vedel a mohol svoje konanie ovládať tiež v zmenšenej miere. Navyše tento stav si privodil sám v dôsledku opitosti ťažkého stupňa, s ktorým má navyše podľa okresného súdu dostatok skúseností a vie ako nezriedka ovplyvňuje jeho konanie. Okresný súd navyše skonštatoval, že si sťažovateľ sám privodil dušenú poruchu, a to syndróm závislosti od alkoholu, svojím škodlivým spôsobom života a pre nedoplatok na zdravotnom poistení aj nemohol nastúpiť na protialkoholické liečenie ústavnou formou. Napokon okresný súd pri zohľadnení osobnostných črt sťažovateľa vrátane výšky ukladania trestu poukázal aj na to, že sťažovateľ už bol raz odsúdený pre trestný čin vraždy rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 1 T 33/90 z 18. novembra 1992. V kontexte takto vykonaného dokazovania boli vyvrátené nielen viaceré verzie priebehu skutku prezentované sťažovateľom, ale aj odmietnuté jeho návrhy na doplnenie dokazovania ako nespôsobilé zvrátiť vykonaným dokazovaním verifikovaný záver o jeho vine.

31. Napokon najvyšší súd odmietol aj poslednú sťažovateľom prezentovanú námietku o zásadnom porušení práva na obhajobu v kontexte dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, ktorá obsahovo atakuje aj dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku a ktorá spočívala v existencii psychického a fyzického nátlaku zo strany vo veci konajúcich príslušníkov Policajného zboru. Najvyšší súd poukázal na to, že si sťažovateľ ako zadržaný – podozrivý po zákonom poučení obhajcu nezvolil a spontánne vypovedal, pričom dôvody povinnej obhajoby boli podľa § 37 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku prítomné až momentom vznesenia obvinenia, po ktorom bol sťažovateľovi ustanovený obhajca *ex offi*. Za jeho prítomnosti aj vypovedal, ako už bolo uvedené, pričom sťažovateľ počas prípravného konania nespochybňoval zákonnosť vykonaných úkonov vrátane na svoju osobu vyvíjaného nátlaku. V tomto smere ústavný súd odkazuje na okresným súdom vykonané dokazovanie spočívajúce vo vylúchoch príslušníkov Policajného zboru, ktorých výpovede nepotvrdili sťažovateľom prezentované námietky vrátane tej skutočnosti, že sám sťažovateľ zákonnosť prvotných úkonov prípravného konania počas jeho trvania nespochybňoval. V tomto smere je aj ústavný súd toho názoru, že tak sťažovateľ konal

len v rámci svojho práva na obhajobu a aj toto pochybenie bolo v priebehu konania pred okresným súdom vyvrátené.

32. Ústavný súd opakuje, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, čo znamená, že je projektovaný na výnimočnú situáciu, keď má zvrátiť právoplatný a vykonateľný rozsudok súdov rozhodujúcich o vine a treste. Najvyšší súd v napadnutom uznesení ústavne konformným spôsobom sťažovateľovi vysvetlil, prečo ním podané dovolanie podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku odmietol, a po ústavnom prieskume tohto uznesenia ústavný súd odmieta sťažovateľom podanú ústavnú sťažnosť pre namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru pre jej zjavnú neopodstatnenosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde. Vzhľadom na to, že ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa pre namietané porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde, nemohlo dôjsť k porušeniu ani sťažovateľom označeného práva na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 ústavy a práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a podľa čl. 6 ods. 3 písm. b), c) a d) dohovoru. Sťažovateľom označený čl. 50 ods. 5 a 6 ústavy majú charakter ústavných princípov, ktorých vyslovenie porušenia je viazané na vyslovenie porušenia základného práva, k čomu v posudzovanom prípade nedošlo. Aj túto časť sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti ústavný súd odmieta pre jej zjavnú neopodstatnenosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.

Žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu

33. Podľa § 43 ods. 3 zákona o ústavnom súde k návrhu na začatie konania podanému navrhovateľom, ktorý musí byť v celom konaní zastúpený advokátom, musí byť pripojené plnomocenstvo na zastupovanie navrhovateľa advokátom. V plnomocenstve sa musí výslovne uviesť, že navrhovateľ udeľuje zvolenému advokátovi splnomocnenie na zastupovanie pred ústavným súdom.

34. Podľa § 37 zákona o ústavnom súde navrhovateľovi, ktorý požiada o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, ústavný súd môže ustanoviť právneho zástupcu, ak to odôvodňujú majetkové pomery navrhovateľa a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

35. Vo vzťahu k žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu ústavný súd uvádza, že takýmto žiadostiam vyhovie v prípade súčasného (kumulatívneho) splnenia podmienok vyplývajúcich z § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde a jeho ustálenej doterajšej judikatúry v tejto oblasti, t. j. 1. ak ustanovenie právneho zástupcu odôvodňujú majetkové pomery navrhovateľa (ak vzhľadom na svoje majetkové pomery nedisponuje dostatočnými zdrojmi na úhradu trov právneho zastúpenia) a 2. ak zároveň nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

36. Z dôvodu odmietnutia sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre zjavnú neopodstatnenosť nie je splnená druhá podmienka pre postup ústavného súdu podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde, a to tá, že v právnej veci sťažovateľa nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. V dôsledku tohto záveru (zohľadniac aj celkový priebeh konania popísaný v bodoch 2 až 4 tohto odôvodnenia) ústavný súd ani nepristúpil k preverovaniu majetkových pomerov sťažovateľa a sťažovateľom uplatnenému nároku na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom nevyhovel. Tým je zároveň daný vo vzťahu k výroku I uznesenia aj dôvod na odmietnutie sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. b) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. októbra 2021

Libor Duľa
predseda senátu